

2^e MINI CONFERENTIE

Digitale visualisatie technieken in het kunstonderwijs

Verslag 13-02-2014

TWEEDE MINI-CONFERENTIE

LECTORAAT INNOVATIEVE

VISUALISATIE TECHNIEKEN

Op donderdag 13 februari 2014 organiseerde het Lectoraat Innovatieve Visualisatie Technieken een mini-conferentie met als doel een discussie op gang te brengen over de aanwezigheid, urgentie en het gebruik van digitale technieken in het kunstonderwijs. Hiervoor waren verschillende mensen uitgenodigd: werkplaatsmedewerkers van de Koninklijke Academie, werkplaatsmedewerkers van andere academies, docenten uit het kunstonderwijs, medewerkers van musea, werknemers van (commerciële) bedrijven, docenten en hoogleraren van verschillende universiteiten, en kunstenaars en ontwerpers. In totaal waren er zo'n 60 externen aanwezig.

De middag bestond, net als de eerste mini-conferentie, uit drie onderdelen: Rondleidingen langs een aantal werkplaatsen, lezingen en tot slot discussies over stellingen en gesprekken tijdens een borrel waarbij praktijkprojecten te zien waren.

RONDLEIDING

In drie groepen kregen de bezoekers een rondgang langs verschillende werkplaatsen van de Koninklijke Academie - het 3D-Lab, het AR Lab, textiel en mode werkplaats, en de hout- en metaalwerkplaats.

LEZINGEN

Yolande Kolstee gaf de introductielesing waarin zij verschillende achtergronden en contexten van het thema 'innovatieve technieken in het kunstonderwijs' weergaf en enkele vragen aantipte als uitgangspunt voor discussies en gesprekken.

In de lezing van Florian Cramer en Aldje van Meer vertelden zij op welke manier de nieuwe technieken in het programma geïntegreerd zijn op de Willem de Kooning Academie. Wim van Eck liet zien hoe op een speelse wijze nieuwe technieken gebruikt kunnen worden binnen het cultureel erfgoed. Robert Prevel en Toby Hijzen lieten de laatste ontwikkelingen zien op het gebied van een AR bril. En de studenten van de Master opleiding Media Technology, Carolien Teunisse en Marcello Gómez Maureira, gaven toelichting op hun AR project *Illuminating Shadows*.

STELLINGEN EN BORREL

Tijdens de borrel werden de aanwezigen opgeroepen om te reageren en te discussiëren over tien stellingen die samenhangen met de centrale vraag of digitale technieken een onderdeel moet zijn van het onderwijs aan een kunst-academie. Door middel van stickers die verschillende betekenissen hadden, konden zij hun mening uiten. Daarnaast vonden er ter plaatsen levendige discussies plaats. Er waren drie soorten stickers: eens, oneens en nader te bespreken. De tien stellingen luiden als volgt:

1. Kunststudenten moeten leren werken met nieuwe apparatuur en software
2. Introductiecurssussen voor computergestuurde apparatuur zijn overbodig dat zoeken studenten zelf wel uit
3. Echte kunst heeft geen digitale technieken nodig
4. Kunst kan niet zonder technologische vernieuwing
5. Technologische vernieuwing wordt pas interessant als een kunstenaar het gebruikt
6. Bij kunstenaars gaat het om de inhoud
7. Computergestuurde apparatuur biedt kunststudenten meer mogelijkheden
8. Kunststudenten zonder kennis van nieuwe apparatuur en software maken geen kans op een carrière als kunstenaar
9. Innovatie hoort niet op een kunstacademie maar op een TU
10. Echte innovatieve techniek toepassingen vindt je niet in kunstacademies

Het aantal mensen dat hun commentaar met behulp van de stickers gaf, verschilde per stelling.

Opvallend is dat er **geen één stelling is waar een unaniem antwoord op is gegeven**: bij elke stelling is er sprake van verdeeldheid tussen eens en oneens, en eenmaal tussen eens en nader te bespreken.

Er zijn vier stellingen waar de **meningen zeer over verdeeld** zijn. Allereerst geeft iets minder dan de helft van de respondenten aan het **oneens** te zijn met de stelling *Computergestuurde apparatuur biedt kunststudenten meer mogelijkheden*. Een bijna net zo'n groot aandeel meldt dat zij hierover door willen discussiëren. Ten tweede is de helft van de respondenten het **oneens** met de uitspraak *Technologische vernieuwing wordt pas interessant als een kunstenaar het gebruikt*. Iets minder dan de helft is het hiermee eens en één persoon wilt dit bespreken. De derde stelling waar verdeeldheid over heerst is *Bij kunstenaars gaat het om de inhoud*. Een vrijwel gelijk aantal personen reageert **positief** of wilt **hierover discussiëren**. Slechts twee mensen is het oneens met de uitspraak. Tot slot is meer dan de helft het **oneens** met het standpunt *Kunststudenten zonder kennis van nieuwe apparatuur en software maken geen kans op een carrière als kunstenaar*.

Er zijn ook vier stellingen waar de bezoekers over het algemeen een zelfde reactie geven. Ten eerste *Kunststudenten moeten leren werken met nieuwe apparatuur en software*. Dit wordt overwegend als **eens** bestempeld. Ten tweede zijn de respondenten het over het algemeen **oneens** met *Introductiecurssussen voor computergestuurde apparatuur zijn overbodig, dat zoeken studenten wel uit*. Ook **oneens** zijn zij met de uitspraak *Innovatie hoort niet*

*op een kunstacademie, maar op een TU en tot slot wordt tevens de stelling **Echte innovatieve techniek toepassingen vindt je niet in kunstacademies** als **oneens** gemarkeerd.*

Twee derde is het **eens** met het standpunt *Computergestuurde apparatuur biedt kunststudenten meer mogelijkheden*. De anderen willen dit nader bespreken. Opvallend is dat de helft van de respondenten het **eens** is met de stelling *Kunst kan niet zonder technologische vernieuwing* en dat een relatief grote groep dit verder wilt **bespreken**. Deze uitspraak sluit overigens aan bij de al eerder genoemde stelling dat echte kunst geen digitale technieken nodig heeft: ook dit standpunt willen meerdere mensen nader bespreken. Tot slot is het resultaat van de stelling dat kunststudenten moeten leren werken met nieuwe apparatuur en software in vergelijking met de uitspraak: kunststudenten zonder kennis van nieuwe apparatuur en software maken geen kans op een carrière als kunstenaar in het oog springend. Daar waar het merendeel het **eens** is dat kunststudenten met nieuwe apparatuur moeten leren werken, is het merendeel het **oneens** dat je zonder deze kennis geen kans maakt op een carrière als kunstenaar!

STELLINGEN MET COMMENTAAR

2^E MINI CONFERENTIE
Digitale visualisatie technieken

13 februari 2014

Stelling 1.
Kunststudenten moeten leren werken met nieuwe apparatuur en software.

ARIab

2^E MINI CONFERENTIE
Digitale visualisatie technieken

13 februari 2014

Stelling 2.
Introductiecurssussen voor computer-gestuurde apparatuur zijn overbodig dat zoeken studenten zelf wel uit.

ARIab

2^E MINI CONFERENTIE
Digitale visualisatie technieken

13 februari 2014

Stelling 3.
Echte kunst heeft geen digitale technieken nodig.

ARIab

2^E MINI CONFERENTIE
Digitale visualisatie technieken

13 februari 2014

Stelling 4.
Kunst kan niet zonder technologische vernieuwing.

ARIab

2^E MINI CONFERENTIE
Digitale visualisatie technieken

13 februari 2014

Stelling 5.
Technologische vernieuwing wordt pas interessant als een kunstenaar het gebruikt.

ARIab

2^E MINI CONFERENTIE
Digitale visualisatie technieken

13 februari 2014

Stelling 6.
Bij kunstenaars gaat het om de inhoud.

ARIab

2^E MINI CONFERENTIE
Digitale visualisatie technieken

13 februari 2014

Stelling 7.
Computergestuurde apparatuur biedt kunststudenten meer mogelijkheden.

ARIab

2^E MINI CONFERENTIE
Digitale visualisatie technieken

13 februari 2014

Stelling 8.
Kunststudenten zonder kennis van nieuwe apparatuur en software maken geen kans op een carrière als kunstenaar.

ARIab

2^E MINI CONFERENTIE
Digitale visualisatie technieken

13 februari 2014

Stelling 9.
Innovatie hoort niet op een kunstacademie maar op een TU.

ARIab

2^E MINI CONFERENTIE
Digitale visualisatie technieken

13 februari 2014

Stelling 10.
Echte innovatieve techniektoepassingen vindt je niet in kunstacademies.

ARIab

Hieronder de stellingen en de resultaten weergegeven in een overzicht.

	Eens	Oneens	Nader bespreken	Oneens en bespreken	Eens en bespreken	Totaal aantal reacties
1) Kunststudenten moeten leren werken met nieuwe apparatuur en software	10 77%	2 15%	0 0%	1 8%	0 0%	13
2) Introductiecurssussen voor computergestuurde apparatuur zijn overbodig dat zoeken studenten zelf wel uit	1 9%	8 73%	2 18%	0 0%	0 0%	11
3) Echte kunst heeft geen digitale technieken nodig	2 18%	5 45%	4 36%	0 0%	0 0%	11
4) Kunst kan niet zonder technologische vernieuwing	4 50%	1 13%	3 38%	0 0%	0 0%	8
5) Technologische vernieuwing wordt pas interessant als een kunstenaar het gebruikt	4 40%	5 50%	1 10%	0 0%	0 0%	10
6) Bij kunstenaars gaat het om de inhoud	5 45%	2 18%	4 36%	0 0%	0 0%	11
7) Computergestuurde apparatuur biedt kunststudenten meer mogelijkheden	6 67%	0 0%	3 33%	0 0%	0 0%	9
8) Kunststudenten zonder kennis van nieuwe apparatuur en software maken geen kans op een carrière als kunstenaar	3 25%	7 58%	2 17%	0 0%	0 0%	12
9) Innovatie hoort niet op een kunstacademie maar op een TU	1 8%	11 85%	1 8%	0 0%	0 0%	13
10) Echte innovatieve techniek toepassingen vindt je niet in kunstacademies	1 10%	8 80%	1 10%	0 0%	0 0%	10

ENQUÊTE

Na de bijeenkomst op 13 februari is er een digitale enquête rondgestuurd aan alle aanwezigen om te peilen wat men van de bijeenkomst vond en om te inventariseren wat men graag als onderwerpen behandelt (en in wat voor opzet) bij toekomstige mini-conferenties. Uit deze enquête, die op dit moment door 19 aanwezigen is ingevuld, blijkt dat men over het algemeen positief is over de tweede mini-conferentie. Er zijn een paar aandachts- en kritiekpunten, en er is input gegeven voor vervolgbijeenkomsten. Hieronder een overzicht van de resultaten en de belangrijkste opmerkingen.

Op de vraag wat men van de mini-conferentie in het algemeen vond, hebben alle negentien respondenten geantwoord. Er zijn vrijwel alleen maar positieve antwoorden ingevuld, met een uitzondering van tweemaal saai en twee keer achterhaald. Verder vond men het inspirerend, informatief, relevant, leerzaam en nuttig. Een enkeling vond het zelfs uitdagend. Er waren meerdere antwoorden mogelijk als reactie op deze vraag.

De verschillende onderdelen van de middag, rondleiding, lezingen/presentaties, en demonstraties, konden worden beoordeeld in de mate waarin het nuttig of relevant was op een schaal van 1 tot 5. Eén staat voor niet nuttig, vijf voor zeer nuttig; drie is neutraal. Bij de rondleiding en de demonstraties was tevens de optie *niet van toepassing* mogelijk, voor het geval men hier niet aan heeft deelgenomen.

Het overgrote merendeel van de respondenten hebben de rondleidingen als (zeer) nuttig ervaren. Slechts één participant vond het niet nuttig. In de toelichting reageerden participanten uiteenlopend. Van “leuk om van de werkplaatsmeesters te horen hoe studenten gebruik maken van technische faciliteiten” tot “goed om te zien, maar te weinig duidelijkheid over de mogelijkheden”. Ook gaven mensen aan dat het te algemeen was en liever dieper op één techniek in zouden willen gaan. Daarnaast vond men een uur te kort om alles te kunnen zien.

Ruim de helft van de respondenten vond de lezingen/presentaties (zeer) relevant. Kritiek op dit onderdeel had regelmatig te maken met verwachtingen van de aanwezigen ten opzichte van het onderwerp en programma. Ook was het onderwerp voor sommigen al (te) bekend en kenden zij de praktische mogelijkheden en toepassingen al. Anderen misten diepgang in het onderwerp en de concrete connectie met het kunstonderwijs.

Ook een merendeel van de geënquêteerden vond de demonstraties (zeer) relevant. Voor de anderen was dit onderdeel neutraal, niet van toepassing of zij vonden het niet relevant. Als reactie gaf een aanwezige: “De vaardigheden en de techniek voerden sterk de boventoon in de presentaties, terwijl het kunstonderwijs er vaak meer op is gericht nadruk te leggen op wat je beoogt te vertellen met je werk. De manier waarop je verteld is wel belangrijk, maar niet het allerbelangrijkste. In de presentaties kon ik nu slecht ontdekken wat de makers beoogden met hun werk, anders dan het toepassen van bepaalde technieken.

Het bleef wat mij betreft teveel in de onderzoeksfase hangen, en met een te

grote nadruk op de techniek.” Anderen vonden dit echter zeer interessant en voor hen werden de vele mogelijke toepassingen hierdoor duidelijker. De demonstraties vonden plaats tijdens de afsluitende borrel. Voor velen bood de borrel voldoende gelegenheid om verder te discussiëren: één bezoeker geeft aan dat het voor hem/haar niet genoeg gelegenheid bood om verder te praten.

Vrijwel iedereen heeft interesse voor een derde bijeenkomst; slechts één persoon ziet hiervan af. Als onderwerpen voor toekomstige bijeenkomsten wordt met name de discussie over de combinatie van techniek en kunstonderwijs genoemd, de toekomst van het kunstonderwijs en integratie van innovatieve technieken en de toepassing en mogelijkheden van technieken. Als opzet van de mini-conferentie geeft een merendeel aan dat zij graag presentaties en demonstraties zouden willen horen en zien, maar ook discussies in kleine groepen wordt op prijs gesteld. Publieksparticipatie en discussies via stellingen op de muur zijn minder in trek. Een klein deel van de respondenten zou graag hun visie willen geven in een volgende bijeenkomst over het gebruik van innovatieve visualisatie technieken in het kunstonderwijs door middel van door hen te houden publieke presentatie. Iets minder dan de helft zou hier graag verder over willen nadenken in een denktank.

Voor meer dan de helft van de respondenten was de bijeenkomst op 13 februari het eerste bezoek aan een mini-conferentie van het Lectoraat IVT en slechts een handjevol mensen was ook aanwezig op de eerste bijeenkomst op 28 november 2013. De helft van de aanwezigen was afkomstig uit de HBO sector; twee vanuit een universiteit; drie vanuit het bedrijfsleven en vijf uit overige takken van het werkveld. Van de participanten die aanwezig waren en werkzaam zijn in een onderwijsinstelling, is het merendeel werkzaam als docent en de anderen als ondersteunende werknemers. Tot slot zou het merendeel van de geënquêteerden een toekomstige bijeenkomst aanraden bij collega's; drie anderen zien hiervan af.

Bij de mogelijkheid tot algemene opmerkingen, zijn er uiteenlopende reacties geplaatst. Van “het is wel een goed initiatief, dus ben erg positief dat jullie dit soort bijeenkomsten organiseren” tot “ik zou wel willen weten wat er op buitenlandse instellingen wordt gedaan met innovatieve digitale visualisatie technieken.” Tot slot een laatste respondent die aangeeft dat het Lectoraat IVT een podium kan bieden als observatorium: “Het lijkt me slim om vanuit het perspectief van een kunstacademie de relatie vorm en inhoud te blijven toetsen. Democratisering van techniek, het toegankelijker worden ervan en daardoor de omgang ermee, is voor ons van groot belang. Dit podium kan een soort observatorium zijn voor waar en hoe samenwerkingsprocessen in gang gezet kunnen worden.”

FOTOVERSLAG

